

Den grønne sykkelen

Innhold

Handlingen
Om filmen
Oppgaver til filmen
Hva læreplanen sier

Handlingen

Wadjda er en ti år gammel jente bosatt i Saudi Arabias hovedstad, Riyadh. Hverdagen preges av et svært konservativt og mannsdominert samfunn, hvor streng religionsutøvelse og underkastelse er sentrale deler i kvinnenes liv. Den kvikke, oppfinnsomme og bestemte Wadjda er imidlertid ikke redd for å utfordre tradisjonene. Hun bestemmer seg for å spare penger til sykkel, noe som er helt uhørt av en saudiarabisk jente. Moren hennes er redd Wadjda skal skade seg på sykkelen, slik at hun ødelegger jomfruhinnen sin. I så fall kan hun ikke giftes bort. Dette bekymrer ikke Wadjda, men i tillegg til vanskeligheter med å tjene nok penger til sykkel, opplever Wadjda frustrasjonen rundt farens ønske om å finne seg en ny kone – samt at skolen hun går på stiller svært strenge krav til elevene.

Om filmen

Den grønne sykkelen er den første filmen som i sin helhet er innspilt i Saudi Arabia. Saudi Arabia har selv ingen kinoer. Den grønne sykkelen vil derfor ikke bli vist i landet den er laget i.

Filmene er regissert av Haifaa Al Mansour, en kvinne. Haifaa Al Mansour har tidligere regissert ulike kortfilmer, samt dokumentarfilmen *"Women Without Shadows"* (2005).

Den grønne sykkelen setter fokus på kvinnenes kår i Saudi Arabia, hvor det mannsdominerte samfunnet som beskrives i filmen undertrykker og diskriminerer kvinner, og aktivt søker å redusere deres verdi og rettigheter. Kvinner får ikke sykle eller kjøre bil. Heller ikke vise seg utildekt i menns nærvær. Gjennom ungjenta Wadjda, hovedpersonen, gis det et håp om at det nytter å kjempe for sine drømmer.

Les mer om filmen her: <http://razor-film.de/en/projects/wadjda/>

Filmens trailer kan sees på Vimeo: <http://vimeo.com/61262902> (NB: Filmene er tekstat på norsk).

Egnethet: Det er ikke satt en nedre aldersgrensen på denne filmen. Den er *tillatt for alle*. Medietilsynets begrunnelse er at filmen ikke inneholder noen scener som antas å ha skadelig virkning på de yngste. Imidlertid, filmens tema og fortellermåte vil neppe være givende for de aller yngste. I grunnskolen vil det være lettest å hente ut et relevant faglig utbytte i alderssjiktet 10 til 16 år.

Oppgaver til filmen

Filmstudieark

Forfatter: Per Olav Heimstad
Klassetrinn: [5. - 7. trinn, 8. - 9. trinn, 10. trinn]
Fag: Samfunnsfag, RLE-faget
Tema: Individ/gruppe, Oppvekst/familie, Konflikt/krig og menneskerettigheter, Kultur møter/konflikter, Likestilling/kjønnsroller, Politikk og samfunn, Tenår/skole og seksualitet, Vennskap/respekt

Fakta

Originaltittel: Wadjda
Regi: Haifaa Al Mansour
Roller: Waad Mohammed, Reem Abdullah, Abdullrahman Al Gohani, Ahd, Sultan Al Assaf
Manus: Haifaa Al Mansour
Genre: Drama
Nasjonalitet: Saudi Arabia
Språk: arabisk
Produsent: Roman Paul, Gerhard Meixner
Produksjonsselskap: Razor Film, High Look Group, Rotana Studios, Norddeutscher Rundfunk, Bayerischer Rundfunk
Musikk: Max Richter
Lengde: 1 t. 37 min.
Distribusjon: Arthaus
Produksjonsår: 2012
Aldersgrense: Tillatt for alle

Filmplakat:

Spørsmålene/oppgavene under kommer ikke i en bestemt orden. Disse kan ulike faglærere selv velge blant for å rette fagutbyttet dit man ønsker. Hver enkelt lærer må også vurdere (og eventuelt korrigere) vanskelighetsnivået/formuleringene til de ulike spørsmål/oppgaver med utgangspunkt i egen elevmasse.

Enkelte spørsmålsformuleringer vil avsløre sentrale elementer fra filmens slutt. Disse bør derfor ikke presenteres før etter at filmen er vist.

Noen av spørsmålene/oppgavene henspiller på mindre fremtredende – men viktige – elementer i handlingen. Det bør derfor ikke være for stor avstand i tid mellom forarbeid, visning og etterarbeid.

FORBEREDELSESOPPGAVER

A: FØR FILMVISNINGEN

- 1) Finn informasjon om Saudi Arabia. Hva kjennetegner landet med hensyn til kultur, religion, likestilling med mer? Hva i denne regionen har i årenes løp bidratt til å forme de konservative menns syn på kvinner?
- 2) Repeter det du har lært om islam. Hvordan utøves islam blant konservative muslimer?
- 3) Hvilke fordeler har menn av at kvinner blir rangert som borgere med begrensede rettigheter?
- 4) Se filmens trailer (<http://vimeo.com/61262902>) og les på filmens hjemmeside (<http://razor-film.de/en/projects/wadjda>) før du ser filmen. Hvilke forventninger gir dette deg til visningen?

ETTERARBEIDSOPPGAVER

B: KARAKTERENE

- 1) Beskriv Wadjda. Hva er hennes sterke og svake sider?
- 2) Hvilket *førsteintrykk* fikk du av Wadjdas mor. Hvordan endret dette inntrykket seg i løpet av filmen?
- 3) Hvilket *førsteintrykk* fikk du av Wadjdas far. Hvordan passer dette med det inntrykket du har av han når filmen er ferdig?
- 4) Hva med de andre karakterene i filmen? Gi eksempel på en person du likte godt – og en du likte dårlig? Begrunn hva som gjorde at du likte den ene og mislikte den andre.

C: OM KJÆRLIGHET

- 1) Hvilke ulike typer kjærlighet finner du eksempler på i filmen?
- 2) På hvilke ulike måter viser Wadjda at hun er glad i familien sin?
- 3) På hvilke ulike måter viser Wadjdas mor at hun er glad i datteren sin?
- 4) Hvorfor tror du Wadjda liker Abdullah så godt, selv om han ofte plager henne?
- 5) Mot slutten av filmen sier Abdullah at han vil gifte seg med Wadjda når de blir større. Hvorfor tror du han ønsker det?
- 6) På hvilke måter uttrykker ulike karakterer i filmen kjærlighet til Gud/Allah?

D) KVINNESYN

- 1) Hvor vanlig tror du det er at menn har et slikt kvinnesyn som det som kommer frem i denne filmen?
- 2) Familien har en egen sjåfør siden kvinnene ikke har lov til å kjøre bil. Hva tror du må til for at dette forbudet skal oppheves?
- 3) Kvinnene må dekke til hår og ansikt når de er på steder hvor de kan møte andre menn enn sine ektemenn. Hvorfor har de denne regelen?
- 2) Når Wadjda faller på sykkelen vil moren med en gang vite om hun blør fra skrittet sitt, hun er redd for at Wadjda har skadd jomfruhinnen sin. Hvorfor er dette så viktig for moren, viktigere enn at Wadjda har skadd seg andre steder?
- 3) I filmen bes jentene i skolegården om å ikke synge eller snakke så høyt at mennene i gata utenfor kan høre dem. Det blir sagt at "en kvinnes stemme er hennes nakenhet". Hva tror du menes med dette?
- 4) I filmen sier Wadjdas mor at hun ønsker å ha håret sitt langt og slett, fordi det er slik mannen hennes liker det best. I filmens slutt har hun klippet håret sitt skulderkort. Hva sier denne handlingen om morens tanker rundt mannen?
- 5) Wadjda går på en skole hvor kun jenter går. Gi eksempler på fordeler og ulemper med rene gutte- og jenteskoler.

6) Wadjads mor sier hun holdt på å dø da hun fødte Wadjda. Wadjdas far avslører at han har lyst på en sønn. Hva tror du dette har å si for farens ønske om å finne seg en ny kone?

7) Wadjdas mor forteller venninnen sin at hun ikke ønsker å søke jobb på sykehuset i frykt for å gjøre mannen sjalu – siden hun da kommer til å jobbe på et sted hvor menn kan se henne. Tror du dette er den sanne grunnen, eller kan det for eksempel være en unnskyldning for å ikke jobbe? Begrunn svaret ditt.

E) RELIGJØSITET/KULTUR

1) Gi eksempler på ulike samfunn/kulturer før og nå hvor det har vært/er vanlig med flerkoneri. Er det en sammenheng mellom denne praksisen og hvilken tro folk har?

2) Hvorfor er kun mansnavn oppført på familietreet i stua til Wadjdas familie? Lag et familietre som går fra tippoldeforeldrene dine og frem til deg selv. Er det noen personer som skiller seg ut på en eller annen måte. Skiller de seg ut på en måte som knyttes til hvilket kjønn de har?

3) En av Wadjdas klassevenninner, som også er ca. ti år, viser bilder og forteller om at hun er blitt giftet bort til en mann på tjue år. Hvilke følelser uttrykker hun rundt dette? Hvordan reagerer de andre jentene i klassen?

4) Hva kan du om Koranen? Jentene i klassen lærer at de ikke har lov til å berøre Koranen hvis de har menstruasjon. Hvorfor? Hvilke andre regler gjelder for hvordan man forholder seg til Koranen?

5) To av de eldre jentene gjemmer seg unna i skolegården for å bruke neglelakk og å lese magasiner. Hvorfor tror du dette er forbudt?

6) På grunn av de ulydige eldre jentene straffer skolens rektor alle elevene med å forby å ta med blomster til skolen og å holde hverandre i hendene. Hvorfor tror du hun valgte denne straffen?

7) Hva er et ritual, og hvilke ritualer er knyttet til bønn i islam?

8) Gi eksempler fra filmen på at jenter/kvinner og gutter/menn som er glade i hverandre må møtes i hemmelighet. Og *hvorfor* må de holde disse møtene skjult?

F: DIVERSE

1) Vi får vite at den grønne sykkelen koster 800 riyal. Hvor mange norske kroner er det? Bruk en valutakalkulator på internett.

2) Hørte du noen saudiarabiske ord i filmen som er de samme ordene som noen du kan på engelsk?

3) Hvor mye penger tror du Wadjdas familie har sammenlignet med folk flest i Saudi Arabia? Begrunn svaret ditt.

4) Hvilken omtale har denne filmen fått i norsk og utenlandsk presse? Bruk internett. (Husk, filmens originaltittel er "Wadjda".)

5) Skolens rektor anbefaler at pengepremien i resitasjonskonkurransen skal doneres til Palestina. Hvilken link er det mellom Saudi Arabia og palestineres interesser?

6) Tror du filmen gir et riktig syn på saudiarabiske menn og deres syn på kvinner?

G: GENERELLE FILMSTUDIESPØRSMÅL/-OPPGAVER

1) Hva tror du filmskaperne ønsker å formidle med denne filmen?

2) Hvilke ulike følelser ga filmopplevelsen deg? Gjorde noen av scenene i filmen deg glad? Ble du noen gang trist i løpet av handlingen? Flau? Sint? Hva fikk deg til å le? Sammenlign dine følelsesmessige reaksjoner med andres.- Hva har du lært av filmen/i forbindelse med filmen? Lag en stikkordsliste.

3) Hva synes du om måten filmen slutter på? Begrunn svaret ditt.

4) Hvilke virkemidler har filmskaperne brukt for å få frem ulike stemningene? (Stikkord: klipp, musikk, tempo, farger, lys/skygge m.m.)

5) Velg en scene/sekvens fra filmen som du likte godt, og forklar hva du synes gjorde denne scenen bra.

6) Gjenfortell filmens handling med så få ord som mulig.

7) Skriv en anmeldelse av filmen. Fortell om hva du likte og hva du ikke likte. Begrunn synspunktene dine.

Send gjerne respons på dette filmstudiearket til poh@pohphoto.com. Takk!

Hva læreplanen sier:

Den grønne sykkelen gir anledning til å introdusere mange tema fastlagt i læreplanen. I det følgende har jeg

hentet ut ulike eksempler fra samfunnsfag og RLE. Filmen kan også knyttes opp mot andre fag.

* SAMFUNNSFAG

Kompetansemål etter 7. årssteget

Samfunnskunnskap

Hovudområdet omfattar emna sosialisering, politikk, økonomi og kultur og handlar om samkjensle og motsetnader mellom menneske i eit samtidsperspektiv. Samspelet mellom kulturelle normer og samfunnsstyring på den eine sida og individuelle handlingar og val på den andre er sentralt i hovudområdet. Verdien av medborgarskap og utvikling av demokratiske ferdigheiter er viktige dimensjonar i samfunnskunnskap.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- samtale om variasjon i seksuell orientering i tilknytning til kjærleik, samliv og familie
- gjere greie for kva eit samfunn er, og reflektere over kvifor menneske søker saman i samfunn
- forklare skilnader mellom å leve i eit demokrati og i eit samfunn utan demokrati, og gjere greie for dei viktigaste maktinstitusjonane i Noreg
- samtale om kva vi meiner med identitet og kultur, kjenne att kulturelle symbol og lage ein visuell presentasjon av dei

Geografi

(...) Geografi handlar òg om å gjere greie for og forklare likskapar og skilnader mellom land og by, mellom nasjonar og mellom regionar.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- forklare samanhengar mellom naturressursar, næringar, busetnad og levevis
- samanlikne og påvise likskapar og skilnader mellom land i Europa og land i andre verdsdelar

Kompetansemål etter 10. årssteget

Samfunnskunnskap

Hovudområdet omfattar emna sosialisering, politikk, økonomi og kultur og handlar om samkjensle og motsetnader mellom menneske i eit samtidsperspektiv. Samspelet mellom kulturelle normer og samfunnsstyring på den eine sida og individuelle handlingar og val på den andre er sentralt i hovudområdet. Verdien av medborgarskap og utvikling av demokratiske ferdigheiter er viktige dimensjonar i samfunnskunnskap.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- finne fram til og presentere aktuelle samfunnsspørsmål, skilje mellom meiningar og fakta, formulere argument og drøfte spørsmåla
- drøfte forholdet mellom kjærleik og seksualitet i lys av kulturelle normer
- forklare kva haldningar og fordommar er og drøfte moglegheiter og utfordringar i fleirkulturelle samfunn
- utforske kva som krevst for at samfunn skal kunne halde fram å eksistere og samanlikne to eller fleire samfunn
- gje døme på og drøfte demokrati som styreform, gjere greie for politisk innverknad og maktfordeling i Noreg og bruke digitale kanalar for utøving av demokrati
- forklare kvifor kultur ikkje er medfødd, og gjere greie for og analysere kulturelle variasjonar
- gjere greie for grunnleggjande menneskerettar og drøfte verdien av at dei blir respekterte

Historie

Hovudområdet dreier seg om undersøking og drøfting av korleis menneske og samfunn har forandra seg gjennom tidene. Historie omfattar korleis menneske skaper bilete av og formar si eiga forståing av fortida. Å utvikle historisk oversyn og innsikt og å øve opp ferdigheiter for kvardagsliv og deltaking i samfunnet er sentrale element i hovudområdet.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- søkje etter og velje ut kjelder, vurdere dei kritisk og vise korleis ulike kjelder kan framstille historia ulikt
- drøfte menneskeverd, rasisme og diskriminering i eit historisk og notidig perspektiv med elevar frå andre skular ved å bruke digitale kommunikasjonsverktøy

Geografi

(...) Geografi handlar òg om å gjere greie for og forklare likskapar og skilnader mellom land og by, mellom nasjonar og mellom regionar.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- lokalisere og dokumentere oversikt over geografiske hovudtrekk i verda og samanlikne ulike land og regionar
- fortelje om naturgrunnlaget med vekt på indre og ytre krefter på jorda, rørsler i luftmassane, krinsløpet til vatnet, vær, klima og vegetasjon, og drøfte samanhengar mellom natur og samfunn

*** RELIGION, LIVSSYN OG ETIKK****Kompetansemål etter 7. årstrinn****Islam**

Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skrifttradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare hva Koranen og hadith er og samtale om sentrale islamske fortellinger
- samtale om islam, islamsk livstolkning og etikk med vekt på gudsbilde, menneskesyn, trosartiklene, de fem søyler, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster
- forklare utgangspunktet for islamsk tidsregning og beskrive islamske høytider og sentrale ritualer
- beskrive moskeen og reflektere over dens betydning og bruk og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner
- presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til islam

Filosofi og etikk

Hovedområdet *filosofi og etikk* omfatter filosofisk tenkemåte og etisk refleksjon. Noen sentrale filosofer inngår, og grunnleggende livsspørsmål, moralske verdivalg og etiske begrunnelser står sentralt. Området omfatter også holdninger og aktuelle etiske problemstillinger i barns og unges liv, i lokalsamfunnet og i den globale verden. Innenfor hovedområdet behandles sammenhenger mellom etikk, religion og livssyn.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare hva filosofi og etikk er
- samtale om etikk i forbindelse med ulike familieformer, forholdet mellom kjønnene, ulik kjønnsidentitet og forholdet mellom generasjonene
- samtale om etniske, religiøse og livssynsmessige minoriteter i Norge og reflektere over utfordringer knyttet til det flerkulturelle samfunnet
- forklare viktige deler av FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og samtale om betydningen av dem

Kompetansemål etter 10. årstrinn**Islam**

Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skrifttradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare særpreg ved islam og islamsk tro som livstolkning i forhold til andre tradisjoner: likhetstrekk og grunnleggende forskjeller
- drøfte utvalgte tekster fra islamsk skrifttradisjon
- innhente digital informasjon om og presentere aktuelle spørsmål som opptar mange muslimer
- gi en oversikt over mangfoldet i islam, viktige historiske hendelser og islams stilling i Norge og verden i dag
- beskrive og reflektere over særtrekk ved kunst, arkitektur og musikk knyttet til islam

Religiøst mangfold

Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skrifttradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samtale om og forklare hva religion er, og vise hvordan religion kommer til uttrykk på ulike måter
- vise evne til dialog om religions- og livssynsspørsmål og vise respekt for ulike religioner og livssyn
- diskutere aktuelle spørsmål som oppstår i møte mellom religion, kultur og samfunn
- utforske religioners stilling og særpreg i et land utenfor Europa med og uten digitale verktøy

Filosofi og etikk

Hovedområdet *filosofi og etikk* omfatter filosofisk tenkemåte og etisk refleksjon. Noen sentrale filosofer inngår, og grunnleggende livsspørsmål, moralske verdivalg og etiske begrunnelser står sentralt. Området omfatter også holdninger og aktuelle etiske problemstillinger i barns og unges liv, i lokalsamfunnet og i den

globale verden. Innenfor hovedområdet behandles sammenhenger mellom etikk, religion og livssyn.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- reflektere over filosofiske temaer knyttet til identitet og livstolkning, natur og kultur, liv og død, rett og galt
- føre dialog med andre om sammenhenger mellom etikk, religioner og livssyn
- drøfte etiske spørsmål knyttet til menneskeverd og menneskerettigheter, likeverd og likestilling, blant annet ved å ta utgangspunkt i kjente forbilder
- drøfte verdivalg og aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt: sosialt og økologisk ansvar, teknologiske utfordringer, fredsarbeid og demokrati
- reflektere over etiske spørsmål knyttet til mellommenneskelige relasjoner, familie og venner, samliv, heterofili og homofili, ungdomskultur og kroppskultur
- vise respekt for menneskers tros- og livssynsoppfatninger, ritualer, hellige gjenstander og steder

av Per Olav Heimstad

SKRIV UT ARK

Norsk Filminstitutt

Adresse Oslo: Dronningens gate 16 0152 Oslo, +47 22 47 45 00

Adresse Bergen: Media City Bergen, Lars Hilles gate 30, 5008 Bergen